

Onderwerp Fietsenbeheer

Steller A.K. Brinkman

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 10 37 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 4504593

Datum 27-01-2016 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In 2013 heeft uw raad twee moties ingediend waarin u ons heeft gevraagd om te onderzoeken of taken op het gebied van het toezicht op en het ruimen van fietsen uit de openbare ruimte zouden zijn uit te besteden. Het betreft de volgende moties:

- Motie Fietsbeheer: M26, raadsvergadering d.d. 19-06-2013.

In deze motie heeft u ons verzocht te onderzoeken of het mogelijk is het verwijderen van oude fietsen (volgens nader te bepalen voorwaarden) als concessie te verkopen aan de hoogste bidder, zodat er geen zwerffietsen zijn maar er toch een bezuiniging gerealiseerd kan worden.

- Motie Weesfietsen: M24, raadsvergadering d.d. 13-11-2013

In deze motie heeft u ons verzocht te onderzoeken of het verwijderen van oude (wees)fietsen in de h ele stad commercieel valt te exploiteren.

Wij hebben aangegeven de door u gewenste onderzoeken te zullen uitvoeren in samenhang met de vraag of de afzet van fietsen die vrijvallen op het gemeentelijk depot wijziging behoeft. Dat aspect van het fietsenbeheer zouden wij opnieuw bezien naar aanleiding van vragen van lokale fietsenhandelaren over de voorkeurspositie die Werkpro daarin heeft. Wat betreft mogelijkheden van uitbesteding hebben wij aangegeven ons voorsnog te zullen richten op Werkpro. Dit vanwege lopende contractuele verplichtingen jegens Werkpro en het feit dat Werkpro al een belangrijke rol vervult binnen het fiets(parkeer)beheer.

Bijgevoegd vindt u een uitgebreidere notitie onder de naam 'fietsenbeheer' waarin voornoemde zaken nader zijn uitgewerkt. Onze voornaamste conclusies en bevindingen zijn de volgende:

Uitbesteden bestaande activiteiten ruimen / beheer fietsen (M26)

In principe kunnen de taken die momenteel door Stadsbeheer verricht worden op het gebied van fietsenbeheer uitbesteed worden aan derden. Er doen zich geen juridische belemmeringen voor.

Toezicht en handhaving in de openbare ruimte is en zien wij primair als een verantwoordelijkheid van en taak voor de gemeente. Het door onafhankelijk, gemeentelijk personeel uitvoeren van deze handhavingsactiviteit achten wij de beste waarborg dat fietsen geruimd worden op plekken waar het moet. Ook zorgt dit er voor dat er geen fietsen oneigenlijk uit de openbare ruimte geruimd en verkocht worden. Het door derden in de openbare ruimte laten uitvoeren van deze gevoelige taken vinden wij uit oogpunt van beeldvorming naar burgers niet wenselijk. Ook voorzien wij risico's door belangenverstrengeling wanneer het toezicht op, het ruimen van en de verkoop van (geruimde) fietsen op commerciële basis uitbesteed zou worden aan één (en dezelfde) externe partij.

Alles overwegende achten wij het niet wenselijk om het fietsenbeheer – met name waar het gaat om handhavingstaken (toezicht, ruimen en beheer) - als concessie aan de hoogste bidder te verkopen c.q. uit te besteden. Wel zien wij een (nadrukkelijker) rol voor marktpartijen bij de afzet van geruimde fietsen.

Uitbesteden (en uitbreiden) ruimen van weesfietsen (M24)

Op jaarbasis worden circa 8.000 foutief danwel te lang gestalde fietsen door de gemeente verwijderd uit de openbare ruimte, waarvan \pm 2.300 weesfietsen. Het controleren op, het labelen en ruimen van weesfietsen is – mede vanwege juridische randvoorwaarden - een tijdrovende en daarmee kostbare activiteit.

Uit de registratie van het fietsdepot blijkt dat slechts 2% van de geruimde weesfietsen weer wordt opgehaald door de eigenaar. Het merendeel is in zodanig slechte staat dat deze niet meer als fiets verkocht kunnen worden en als schroot moeten worden afgevoerd. Weesfietsen genereren hierdoor verwaarloosbare opbrengsten die niet in verhouding tot de kosten die gemaakt worden voor het toezicht op, het ruimen en beheer ervan. Wij achten het daarom niet realistisch dat derden bereid gevonden kunnen worden om op commerciële basis weesfietsen te ruimen in de huidige omvang, laat staan op grotere schaal in de stad.

Uit kostenoverwegingen vindt het ruimen van weesfietsen momenteel alleen plaats na melding in aangewezen gebieden waar de overlast de afgelopen jaren het grootst is gebleken. Met de bezuinigingen op BORG zal de personele bezetting op en inzet vanuit de wijkposten van Stadsbeheer de komende jaren afnemen. Wij zien in dat kader geen mogelijkheden om de komende jaren in meer gebieden en/of grotere schaal structureel weesfietsen te gaan ruimen.

Afzet van fietsen

Het merendeel van de fietsen die vrijvallen op het depot en als fiets verkoopbaar zijn, wordt aan/via Werkpro verkocht. De afzet van fietsen is in het verleden onderhands aan Werkpro gegund. Andere partijen – al dan niet in de vorm van lokale fietshandelaren - hebben momenteel geen mogelijkheid om fietsen op te kopen van het gemeentelijk depot. Onder hen bestaat echter wel interesse om fietsen en mogelijk ook herbruikbare onderdelen te kopen van het depot.

Onze inschatting is dat de gemeente uit de afzet van geruimde fietsen op jaarbasis € 40.000 - 50.000,= hogere opbrengsten kan behalen wanneer meer marktpartijen de mogelijkheid krijgen om fietsen af te nemen. Daartoe zouden fietsen periodiek in kavels geveild kunnen worden aan de hoogste bieder. Ook kan de afzet van fietsen worden aanbesteed.

Uit oogpunt van transparantie, marktwerking en optimalisatie van gemeentelijke opbrengsten in een tijd van bezuinigen, achten wij de huidige afzet van fietsen niet optimaal. Om op genoemde punten de situatie te verbeteren zijn wij voornemens om de afzet van fietsen in de loop van 2016 opnieuw c.q. alsnog te gaan aanbesteden. Wij zullen daarbij aansluiten bij de aanbestedingsprocedure welke al in voorbereiding is voor het toezicht op openbare fietsstallingen. Binnen de aanbestedingsprocedure zullen nadrukkelijk gunningscriteria opgenomen worden ten aanzien van inzet van personen op afstand van de arbeidsmarkt c.q. social return.

Het aanbesteden van de afzet van fietsen kan mogelijk consequenties hebben voor Werkpro. Wij zullen in dat kader richting Werkpro een redelijke overgangstermijn hanteren (vooralsnog een jaar).

Indien aanbesteding van de afzet van fietsen daadwerkelijk tot meeropbrengsten leidt, dan zullen wij bezien of deze meeropbrengsten in te zetten zijn voor extra inzet op het ruimen van weesfietsen in de (binnen)stad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Fietsenbeheer

Toezicht, ruimen, beheer en afzet van fietsen

Juni 2014

Vakdirectie Stadsbeheer

Inhoud

Inleiding	3
Huidige situatie	4
Algemeen	4
Toezicht & handhaving	4
Beheer en afzet geruimde fietsen	5
Kosten	6
Uitbesteden fietsenbeheer	7
Inleiding	7
Juridische aspecten	7
Uitbesteding bestaande activiteiten fietsbeheer (motie M26)	7
Overige aspecten / risico's uitbesteding	9
Uitbreiding & uitbesteden ruimen van weesfietsen (motie M24)	10
Afzet van fietsen	11
Inleiding	11
Opties voor de afzet van fietsen	12
Wijziging afzet: consequenties Werkpro	15
Conclusies en aanbevelingen	16
Bijlage 1 Rol- & taakverdeling huidige situatie	17

Inleiding

Voorliggende notitie gaat in op de wijze waarop het toezicht op geparkeerde fietsen, het ruimen daarvan, het beheer en de afzet van geruimde fietsen in de gemeente Groningen plaatsvindt. Tevens wordt ingegaan op de vraag of het mogelijk en/of wenselijk is om hier wijzigingen in aan te brengen.

Aanleiding voor het opstellen van deze notitie vormen een tweetal moties van de raad alsook vragen van lokale fietshandelaren. Zo heeft de raad tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2013 in een motie aangegeven onderzocht te willen zien of het toezicht op, ruimen, beheer en de afzet van oude (foutief en/of te lang gestalde) fietsen als totaalconcessie in de markt gezet zou kunnen worden. Bij de behandeling van de begroting 2014 in november 2013 heeft de raad een motie ingediend waarin zij het college verzoekt om te onderzoeken of het mogelijk is om het ruimen van weesfietsen in de gehele stad als concessie in de markt te zetten. Naar aanleiding van vragen van lokale fietsenhandelaren was al onderzoek gepland naar de vraag of de afzet van geruimde fietsen wijziging behoeft en lokale fietsenhandelaren daar nadrukkelijker in betrokken zouden kunnen / moeten worden. In haar reactie op de beide moties heeft het college aangegeven dat een integrale beantwoording van deze vragen in 2014 aan de raad gezonden zou worden.

In deze notitie wordt in eerste instantie een beschrijving gegeven van de huidige situatie rond het ruimen, het beheer en de afzet van fietsen. Vervolgens wordt ingegaan op de gestelde vragen ten aanzien van uitbesteding van taken op het gebied van fietsenbeheer. Daaropvolgend wordt ingegaan op de afzet van fietsen. Tenslotte worden de voornaamste conclusies en aanbevelingen weergegeven.

Huidige situatie

Algemeen

In aangewezen gebieden van de stad gelden nadere regels met betrekking tot het parkeren van fietsen. De regels zijn bedoeld ter voorkoming van wildparkeren en beogen de gebieden netjes, begaanbaar en veilig te houden. Zo geldt bijvoorbeeld in het stationsgebied en het stadsbalkon dat fietsen maximaal 12 dagen geparkeerd mogen staan. Fietsen die langer geparkeerd staan worden na het verstrijken van deze termijn en na afgifte van een waarschuwing verwijderd. Ook fietsen die hinderlijk in de openbare ruimte en/of buiten de rekken geparkeerd staan worden na waarschuwing verwijderd. Vergelijkbare regels gelden voor het fietsparkeren bij het station Europapark en bij de Kemkensberg. Gevaarlijk geparkeerde fietsen worden onder spoedeisende bestuursdwang direct verwijderd uit de openbare ruimte. Tenslotte worden in een beperkt aantal postcodegebieden weesfietsen geruimd. In bijlage 1 is een schematisch overzicht opgenomen van de huidige rol- en taakverdeling van de partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid inzake fout/te lang geparkeerde fietsen.

Toezicht & handhaving

Toezicht op te lang en/of fout geparkeerde fietsen en het ruimen van fietsen in de aangewezen gebieden wordt in de huidige situatie verzorgd door de vakdirectie Stadsbeheer. Hiertoe is dagelijks een fietsploeg van Stadsbeheer actief (2 fte) die zorgdraagt voor het toezicht op fietsparkeren, het labelen van fietsen, het losknippen van fietsen en het transport van geruimde fietsen naar het gemeentelijk depot aan de Travertijnstraat. In het stadsbalkon verzorgt personeel van Werkpro Stallingen in opdracht van het Parkeerbedrijf de dagelijkse controle op en het labelen van geparkeerde fietsen. Een aantal malen per week komt de fietsploeg van Stadsbeheer de fietsen die te lang/fout gestald staan uit het stadsbalkon ruimen.

De fietsploeg ruimt daarnaast ook fietsen buiten de aangewezen gebieden fietsen. Het gaat bijvoorbeeld om fietsen die zeer hinderlijk gestald staan, de doorgang van voetgangers/verkeer ernstig belemmeren e.d. en die op last van de politie verwijderd moeten worden. Ook ruimt de fietsploeg fietsen op plekken in de stad waar tijdelijk niet gestald mag worden in verband met herinrichting, werkzaamheden, evenementen e.d.. Tenslotte zorgt de fietsploeg voor het transport van ingenomen weesfietsen van de wijkposten en van de politiebureaus naar het centrale gemeentelijke fietsendepot aan de Travertijnstraat.

Naast de activiteiten van de fietsploeg, worden er door personeel van de wijkposten Centrum, Oude Wijken en Zuid van Stadsbeheer in beperkte mate weesfietsen geruimd in daartoe aangewezen postcode-gebieden¹. Het gaat om fietsen die langere tijd op dezelfde plek gestald staan, vaak in slechte staat verkeren, niet meer gebruikt lijken te worden en door omwonenden als hinderlijk worden ervaren en opgegeven.

Op jaarbasis worden circa 8.000 fietsen namens/door de gemeente verwijderd uit de openbare ruimte.

Ruimen fietsen openbare ruimte (cijfers 2012)	Aantal fietsen	Waarvan opgehaald door eigenaar		
	Stuks	stuks	%	
Totaal geruimd uit openbare ruimte	8.049	1.467	18%	
• Geruimd wegens te lang gestald (Stadsbalkon)	3.589	430	12%	
• Spoedeisend geruimd (blindegeleidestroken e.d.)	187	97	52%	
• Geruimd wegens hinderlijk/buiten rekken gestald	1.529	856	56%	
• Aangeleverd door politie (gevonden/verloren e.d.)	253	39	15%	
• Weesfietsen geruimd uit wijken	2.491	45	2%	

¹ Centrum & Hortusbuurt (postcode 9711 en 9712), Indische buurt (9715), Schildersbuurt, Kostverloren (9718), Oosterpoort (9724), Rivierenbuurt, Herewegbuurt (9725) en Zeeheldenbuurt (9726).

Beheer en afzet geruimde fietsen

Alle uit de openbare ruimte geruimde fietsen worden afgevoerd naar het gemeentelijk fietsdepot aan de Travertijnstraat. Bij binnenkomst worden de fietsen door medewerkers van Werkpro gefotografeerd, geregistreerd en in depot gezet. Werkpro verricht deze taken in opdracht van het Parkeerbedrijf en zet hiervoor medewerkers en vrijwilligers in die op afstand van de arbeidsmarkt staan en op het fietsdepot werkervaring op kunnen doen.

Door dagelijks op het depot werkzaam personeel van Stadsbeheer (2 fte) vindt vervolgens controle plaats of de ingenomen fietsen als gestolen geregistreerd staan. Gestolen fietsen worden apart gehouden en aan de politie respectievelijk verzekeringsmaatschappijen gemeld waarna getracht wordt de rechtmatige eigenaar te achterhalen.

Fietsen die niet als gestolen bekend staan, worden minimaal vier weken (wettelijke bewaartermijn) in depot gehouden. Gedurende deze termijn hebben eigenaren de mogelijkheid om hun fiets weer op te halen tegen vergoeding van de kosten van bestuursdwang (€ 25,-). Slechts een beperkt deel van de fietsen (18%) wordt door eigenaren weer opgehaald van het depot, het merendeel (82%) niet. De fietsen die niet worden opgehaald vervallen na de bewaartermijn in eigendom aan de gemeente. Deze fietsen worden door een specialistisch medewerker van Stadsbeheer op het depot ingedeeld in vier categorieën, te weten:

- Schroot/demontage
- Zeer laagwaardig/2e keus
- Herbruikbaar - laagwaardig
- Herbruikbaar - hoogwaardig

Afvoer fietsen Depot Travertijnstraat (cijfers 2012)	Stuks	% totaal	% van niet opgehaald
Totale aanvoer op fietsdepot	8.049		n.v.t.
• Opgehaald door eigenaar	1.467	18%	n.v.t.
• Niet opgehaald door eigenaar (vervalt aan gemeente)	6.582	82%	
→ Afvoer als schroot/demontage	1.791	22%	27%
→ Verkoop aan derden	4.791	60%	73%
- Waarvan "zeer laagwaardig"(stichtingen)	1.919	24%	29%
- Waarvan "laagwaardig/hoogwaardig" (Werkpro)	2.690	31%	41%
- Overig (rechtstreeks door gemeente)	182	2%	3%

Een belangrijk deel van de fietsen die vrijvallen is in dusdanig slechte staat dat deze niet meer als fiets herbruikbaar en niet verkoopbaar / reparabel zijn. Het betreft overwegend fietsen die als weesfiets uit de wijken verwijderd zijn. De fietsen worden door Werkpro op het depot gebruikt voor (eigen) dagbestedingsactiviteiten² en worden gedemonteerd in een schroot en rubberfractie. Ook worden door Werkpro herbruikbare onderdelen gedemonteerd en opgeslagen op het depot.

De categorie "derdenfietsen" betreft fietsen die kwalitatief zeer slecht zijn en waar zeer veel aan hersteld en gesleuteld moet worden om deze weer als fiets bruikbaar te maken. Het loont eigenlijk niet om hier nog tijd en geld (onderdelen) in te steken. Deze fietsen worden tegen een geringe vergoeding (€ 5 per fiets) verkocht aan lokale/regionale stichtingen en charitatieve instellingen die deze fietsen gebruiken voor dagbestedingsprojecten, ontwikkelingshulp e.d..

² Werkpro heeft enige tijd geleden een overeenkomst met gesloten met Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN), waarbij de dagbestedingsactiviteiten van VNN zijn overgenomen. Werkpro huurt t.b.v. deze eigen activiteit bedrijfsruimte op het fietsdepot van het Parkeerbedrijf.

De herbruikbare fietsen worden ingedeeld in een categorie "laagwaardig" en "hoogwaardig". De categorie "laagwaardig" betreft fietsen met een marktwaarde van circa € 10 tot maximaal € 75,= per fiets. Aan deze fietsen moet vaak nog het een en ander hersteld en/of opgeknapt worden om ze veilig en verkoopbaar te maken. In het verleden werd deze categorie fietsen opgeknapt en maandelijks verkocht door (personeel van) en bij de Milieudienst aan de Duinkerkenstraat. Vanwege het tijdsbeslag dat dit vergde is in 2007 besloten om dit niet meer als gemeente zelf uit te voeren maar dit te laten uitvoeren door Werkpro³. Met Werkpro is destijds de regeling getroffen dat zij de fietsen afhalen van het centrale verzamelpunt, de fietsen verkoopklaar maakt en de verkoop verzorgt op een centraler gelegen locatie in de stad. De marktwaarde van deze categorie fietsen wordt gemiddeld gewaardeerd op € 25,=/stuk. Op grond van de regeling uit 2007 mag Werkpro de fietsen voor 50% van de geschatte marktwaarde inkopen bij de gemeenten (feitelijke opbrengst €12,50 per fiets). Het staat Werkpro vrij om na hun inspanningen de uiteindelijke verkoopprijs te bepalen. Twee-wekelijks vindt verkoop van fietsen plaats door Werkpro aan de Oude Boteringestraat. De fietsen worden hoofdzakelijk door studenten gekocht.

Herbruikbare fietsen met een marktwaarde van € 75 of meer worden een extra termijn in depot gehouden om zodoende eigenaren nog beter in de gelegenheid te stellen hun fiets terug te verkrijgen. Fietsen met een waarde tussen de € 75 tot € 175 worden in totaal twee maanden in depot gehouden. Fietsen met een waarde hoger dan € 175 in totaal drie maanden. Het betreft kwalitatief goede en soms hoogwaardige fietsen met een marktwaarde die kan oplopen tot enkele honderden euro's per fiets. Deze categorie fietsen wordt – indien ze na het verstrijken van de verlengde bewaartermijnen nog altijd niet zijn opgehaald - door de medewerkers van Stadsbeheer op het depot – voorzover daar capaciteit voor beschikbaar is - rijklaar en verkoopbaar gemaakt. De fietsen worden door de specialistisch medewerker van Stadsbeheer marktconform geprijsd. Ook deze duurdere fietsen worden aan/via Werkpro verkocht onder de 50%-regeling. Werkpro wordt echter geacht deze fietsen tegen de vastgestelde verkoopprijs aan te bieden voor verkoop. Mocht het Werkpro onverhoopt niet lukken om de fiets voor de vastgestelde prijs te verkopen en wordt de fiets tegen een lagere prijs verkocht, dan gaat dat ten koste van de marge van Werkpro. Maandelijks rapporteert Werkpro aan Stadsbeheer tegen welke prijzen de fietsen verkocht zijn en wordt op basis daarvan afgerekend met / gefactureerd aan Werkpro.

Een beperkt aantal fietsen wordt door Stadsbeheer rechtsreeks af depot verkocht aan particulieren. Het betreft particulieren wiens fiets is gestolen, die hiervan aangifte hebben gedaan bij de politie en waarvan de fiets niet teruggevonden en/of op het depot aanwezig is. Ook kan het gaan om gevallen waar materieel / personeel van Stadsbeheer tijdens uitvoering van werkzaamheden schade hebben veroorzaakt aan fietsen van bewoners. Deze particulieren hebben de mogelijkheid om een vergelijkbare fiets te kopen / terug te krijgen op het depot.

Kosten

De totale kosten van het toezicht op, het ruimen en beheer van fout / te lang geparkeerde fietsen bedragen in de huidige situatie € 399.000,= per jaar. Dit is exclusief de kosten die gemaakt worden voor de inzet vanuit de wijkposten Centrum, Oude Wijken en Zuid voor het toezicht op en ruimen van weesfietsen (+ € 25.000,=/jaar).

Lasten / baten	Ten laste / bate van exploitatie (€ /jr)	
	ROEZ/Parkeerbedrijf	Stadsbeheer
Exploitatielasten fietsdepot (kapitaalslasten, onderhoud terrein/gebouw, inhuur Werkpro)	€ 109.000	
Lasten inzet fietsenploeg, medewerkers depot (incl. overhead, voertuig)		€ 370.000
Opbrengsten uit geruimde fietsen (vergoeding bestuursdwang, verkoop/afzet fietsen)		(-) € 85.000
subtotaal	€ 109.000	€ 290.000
Totaal	€ 399.000,=/jr	

³ De regeling is in 2007 als proef voor de duur van een jaar opgezet. Na afloop van de proefperiode is de regeling met Werkpro voortgezet.

Uitbesteden fietsenbeheer

Inleiding

De raad heeft tijdens de behandeling van de voorjaarsnota in 2013⁴ het college verzocht om te onderzoeken of het toezicht, de handhaving, het beheer en de afzet van fietsen als totaalconcessie in de markt gezet zou kunnen worden. Tijdens behandeling van de begroting 2014 heeft de raad in een aanvullende motie⁴ d.d. 14 november 2013 het college gevraagd te onderzoeken of het verwijderen van oude fietsen in de héle stad commercieel te exploiteren valt. Alvorens hier nader op wordt ingegaan wordt in eerste instantie op juridische aspecten.

Juridische aspecten

De gemeente is primair verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van regels – waaronder die ten aanzien van fietsparkeren - in de openbare ruimte. De gemeente Groningen heeft ten aanzien van fietsparkeren nadere regels opgenomen in / bij de APVG 2009.

De Algemene wet bestuursrecht (Awb), titel 5.2, vereist dat personen die toezicht houden in de openbare ruimte daartoe aangewezen moeten worden. Om als toezichthouder in de openbare ruimte bevoegd te zijn in de gemeente Groningen, moeten toezichthouders worden aangewezen door het college van burgemeester en wethouders van Groningen. Juridisch is het mogelijk om andere partijen (dan gemeentelijk personeel) aan te wijzen en hen de bevoegdheid te geven om toezicht te houden en waar nodig handhavend op te treden ten aanzien van te lang en /of onjuist geparkeerde fietsen in de openbare ruimte. Daartoe dienen het college en de burgemeester, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft, een aanwijzingsbesluit te nemen. In dit aanwijzingsbesluit dienen de functionarissen van de externe partij aan wie deze taak wordt uitbesteedt (op functieniveau) benoemd te worden alsook de kaders waartoe en waarbinnen men bevoegd is.

Juridisch gezien zijn er vooralsnog echter geen belemmeringen om taken op het gebied van het fietsenbeheer – waaronder het toezicht en de handhaving – uit te besteden.

Gezien de financiële omvang van de taken die Stadsbeheer momenteel verricht op het gebied van fietsenbeheer, zal dit – indien besloten zou worden tot uitbesteding daarvan voor enkele jaren – dit Europees aanbesteed moeten worden. Een aanbestedingsprocedure vergt inzet en leidt daarmee tot kosten (grote inschatting: € 10 - 15.000,=) en dient periodiek herhaald te worden. Deze kosten zouden feitelijk meegewogen moeten worden in de afweging of uitbesteden – althans uit financieel oogpunt – zinvol/wenselijk geacht wordt.

Afhankelijk van hetgeen hierover geregeld wordt in een dienstverleningsovereenkomst kan de gemeente – als primair verantwoordelijke voor het toezicht in de openbare ruimte en als opdrachtgever naar derden - juridisch en financieel aansprakelijk gesteld worden / blijven voor eventuele schade door handelingen van derden aan wie de gemeente dergelijke taken heeft uitbesteed.

Uitbesteding bestaande activiteiten fietsbeheer (motie M26)

In de initiële reactie aan de raad op de vraag of het totale fietsenbeheer als concessie uit te besteden valt aan marktpartijen, heeft het college aangegeven in eerste instantie de mogelijkheden van uitbesteding aan Werkpro te zullen onderzoeken. Dit gelet op het feit dat het onderdeel Stallingen van Werkpro momenteel al diverse taken in opdracht van de gemeente uitvoert op het gebied van fietsstallingen en het fietsenbeheer. Bijkomend argument vormt het feit dat Werkpro bij haar activiteiten personen betreft die op afstand staan van de arbeidsmarkt. Mede daardoor kan Werkpro arbeidsintensieve activiteiten tegen relatief lage kosten verrichten. De verwachting is dat andere (meer commerciële) marktpartijen de betreffende taken niet snel tegen lagere kosten zullen kunnen danwel willen uitvoeren.

⁴ "Motie fietsenbeheer" (M26) d.d. 19-6-2013. "Motie weesfietsen" (M24) d.d. 13-11-2013.

Naar aanleiding van de vraag van de raad is aan Werkpro (vrijblijvend) gevraagd of en zo ja onder welke condities zij de huidige taken van Stadsbeheer op het gebied van fietsenbeheer zou kunnen c.q. willen overnemen. Werkpro heeft aangegeven hier mogelijkheden toe te zien en hiertoe tegen vergoeding bereid te zijn. In navolgend overzicht zijn de kosten voor de huidige situatie opgenomen van het fietsenbeheer. In het overzicht is daarnaast aangegeven tegen welke kosten Werkpro bereid is om deze taken uit te voeren.

Onderdeel	Kostenvergelijk (€ / jaar, prijspeil 2013 excl. btw)		
	Bestaande situatie	Uitbesteden (Werkpro)	Toelichting
Toezicht, labelen, ruimen & transport fietsen (personele inzet)	€ 90.000	€ 76.000	Uitgaande van inzet/beschikbaarheid 'fietsenploeg' gedurende 40 uur/week, 52 weken per jaar.
Depotbeheer (personele inzet)	€ 90.000	€ 67.000	Administratie, controle diefstal, afstemming politie/verzekeringsmij, coördinatie afzet, reparatie cat 4 fietsen, afstemming derden, toezicht depot e.d.
Verzorgen inname & registratie ingenomen fietsen, loketfunctie depot	€ 89.000		Lopende overeenkomst Parkeerbedrijf - Werkpro, (2013 t/m 2015)
Overige kosten			
- Fietsenbus/brandstof	€ 20.000	€ 13.125	
- Labels/drukwerk, klein materiaal	€ 5.000	Geen opgave	
- Onderhoud terrein/loods	€ 15.000	€ 5.000	
- Huur terrein, gas, water, electra	€ 5.000	€ 14.100	
- Overhead	€ 165.000	€ 11.000	
- Onvoorzien	-	€ 5.000	
Opbrengsten	(-) € 85.000	(-) € 85.000	Opbrengsten bestuursdwang & verkoop fietsen
Totaal (€/jaar)	€ 399.000	€ 209.325	
<i>Frictiekosten</i>			
- (kale) loonkosten uitvoerend personeel		€ 135.000	Uitgaand van 3 fte
- resterende overhead Stadsbeheer		€ 165.000	
Gecorrigeerde vergelijking	€ 399.000	€ 509.325	

Werkpro heeft aangegeven bereid te zijn om ingeval van uitbesteding de bestaande fietsbus van Stadsbeheer tegen boekwaarde te willen overnemen. Dit zou het eerste jaar na opdracht een éénmalige korting opleveren van €30.000,-. In het ontvangen voorstel neemt Werkpro ook de bestaande exploitatielasten van het fietsendepot aan de Travertijnstraat over van het Parkeerbedrijf. De opbrengsten uit de afzet van fietsen die vrijvallen blijven in het voorstel van Werkpro ongewijzigd en blijven ten goede komen van de gemeente.

Al met al zouden de kosten op jaarbasis ingeval van uitbesteding aan Werkpro uitkomen op € 209.325,- ten opzichte van € 399.000,- in de bestaande situatie. Daarmee lijkt op het eerste oog het uitbesteden van het fietsenbeheer goedkoper uit te vallen dan uitvoering door Stadsbeheer. Het uitbesteden van het fietsenbeheer aan derden c.q. Werkpro zal echter tot de nodige frictiekosten leiden.

Zo komt indien besloten wordt tot het uitbesteden van het fietsenbeheer aan derden (Werkpro danwel anders) binnen Stadsbeheer regulier werk voor 4 fte uitvoerend personeel te vervallen. Voor één van de medewerkers van het fietsendepot geldt dat deze in de loop van 2014 met pensioen gaat. Voor de overige drie medewerkers die regulier ingezet worden op het fietsenbeheer geldt dat zij in vaste dienst van de gemeente zijn en niet op korte termijn zullen uittreden. Hen zal in voorkomend geval vervangend werk geboden moeten worden.

Gelet op hun leeftijd, fysieke beperkingen maar met name ook gelet op de personele effecten van reeds lopende bezuinigingsmaatregelen binnen het taakgebied van Stadsbeheer⁵ kan c.q. zal herplaatsing van deze medewerkers een lastige opgave vormen en tot frictiekosten leiden. Uitgaande van een kale loonsom van € 45.000 per fte kunnen deze frictiekosten oplopen tot € 135.000,=/jaar.

Daarnaast zal maar een beperkt deel van de bestaande overheadkosten die momenteel toegerekend worden aan de activiteit 'fietsenbeheer' (algemene overheadkosten Stadsbeheer, afdelingsoverhead e.d.) na uitbesteding komen te vervallen. Naar verwachting zal ingeval van uitbesteding circa € 165.000,= aan overheadkosten resteren.

Wanneer rekening gehouden wordt met deze frictiekosten dan zal uitbesteding van de bestaande activiteiten op het gebied van fietsenbeheer aan Werkpro danwel andere op korte termijn niet tot een verlaging van kosten maar eerder tot verhoging van kosten voor het fietsenbeheer leiden.

Overige aspecten / risico's uitbesteding

De functies op zowel het fietsendepot als op de fietsbus zijn in het verleden mede in het leven geroepen en aangewezen als zogeheten "seniorenfuncties" binnen Stadsbeheer. Het betreffen functies voor vaste medewerkers die – omwille van hun leeftijd of gesteldheid - beperkt inzetbaar en /of belastbaar zijn en geen of maar beperkt ander, regulier werk kunnen en/of mogen doen. Uitbesteding van de taken inzake fietsenbeheer zal er in resulteren dat er binnen Stadsbeheer minder werkplekken beschikbaar zijn voor dergelijke medewerkers. Met het oog op een duurzame inzetbaarheid van vast personeel is dit onwenselijk.

Daarbij biedt uitvoering van het toezicht en de handhaving op foutief/te lang geparkeerde fietsen door onafhankelijk gemeentelijk personeel een (belangrijke) waarborg dat te allen tijde die fietsen geruimd worden die ook daadwerkelijk geruimd behóren te worden en er geen fietsen onéigenlijk worden verwijderd uit de openbare ruimte. De vraag is of dit evenzeer en afdoende gewaarborgd zal zijn danwel kan worden als het totale fietsenbeheer wordt uitbesteed aan een externe, al dan niet commerciële partij. Zo is het denkbaar dat ingeval van uitbesteding financiële bedrijfsbelangen een nadrukkelijker en ongewenste rol kunnen gaan spelen in afwegingen die gemaakt worden bij de uitvoering van het fietsenbeheer. Zo kan bijvoorbeeld de slechte staat van een fout / te lang geparkeerde fiets (lees: de potentiële lage opbrengst ervan) mee gaan wegen in de afweging of de fiets wel of niet geruimd wordt (kostenpost). Ook kan de waarde van een geruimde fiets gaan meewegen hoe lang deze in het depot gehouden wordt of juist oneigenlijk snel verkocht wordt. Daarbij is de handel in gebruikte fietsen een omvangrijke en soms ondoorzichtige, schimmige handel. De vraag die rijst is of bij uitbesteding van deze taken er geen belangenverstremming gaat optreden. Een commerciële partij zal immers vooral gebaat zijn bij het ruimen en verhandelen van goede fietsen. Een objectieve beoordeling van de vraag of een fiets al dan niet geruimd moet worden komt daarmee onder druk te staan. Ook ingeval van uitbesteding van de uitvoerende taken aan derden zal het nodige toezicht op de uitvoering daarvan vanuit de gemeente moeten blijven plaatsvinden. Ook dat zal inzet (blijven) vergen en daarmee (additionele) kosten.

Het feit dat het hier om een handhavingsactiviteit gaat met mogelijke onteigening van fietsen tot gevolg alsook om een activiteit die gevoelig is voor klachten, pleit er voor om het toezicht en de handhaving alsook het depotbeheer blijvend door – danwel onder nadrukkelijk toezicht/aansturing van – onafhankelijk gemeentelijk personeel te laten plaatsvinden.

⁵ *Bezuinigingsmaatregel Verlaging kwaliteitsniveaus BORG: reductie 15 fte (per 2015). Bezuinigingsmaatregel Staken gratis halen grof vuil: reductie 3 fte (per 2014). Herplaatsing van deze medewerkers moet nog plaatsvinden.*

Uitbreiding & uitbesteden ruimen van weesfietsen (motie M24)

Momenteel worden weesfietsen in beperkte mate in alleen daartoe aangewezen postcode gebieden geruimd. Het toezicht op en het ruimen van weesfietsen vindt plaats door personeel van de wijkposten centrum, Oude Wijken en Zuid van de vakdirectie Stadsbeheer (afdeling wijkonderhoud).

Het ruimen van weesfietsen is een arbeidsintensieve en daarmee kostbare activiteit is. Zo moet – al dan niet na melding van bewoners – ter plekke bekeken worden of er sprake is van een weesfiets. Lijkt dat het geval dan moet de fiets in eerste instantie gelabeld worden (waarschuwing, wijzen op risico ruiming). Na het verstrijken van de vereiste termijn van vier weken moet opnieuw ter plekke gecontroleerd worden of de fiets nog altijd aanwezig is. Staat de fiets nog op dezelfde plek en is ook het label nog aanwezig dan kan en mag de fiets geruimd worden. Ervaring leert dat de benodigde inzet per weesfiets circa 0,5 uur betreft.

De ervaring leert tevens dat weesfietsen veelal in zeer slechte staat verkeren, niet of nauwelijks door eigenaren worden opgehaald van het fietsendepot (geen opbrengsten c.q. kostendekking uit boetes bestuursdwang) en overwegend als schroot afgevoerd moeten worden (verwaarloosbare opbrengsten). Per saldo is het toezicht op en ruimen van weesfietsen dan ook een verliesgevende activiteit. Het is daardoor niet te verwachten dat het ruimen van weesfietsen op commerciële basis uit te besteden zal zijn. Derden zullen slechts bereid zijn deze activiteit tegen vergoeding uit te voeren.

Een aantal jaren geleden is al eens een raming gemaakt door Stadsbeheer dat het (op beperkte schaal) ruimen van weesfietsen in de héle stad jaarlijks minimaal  120.000,= zou kosten. Hier staan geen wezenlijke inkomsten tegenover. Vanwege de hoge kosten is een aantal jaren geleden besloten om het ruimen van weesfietsen te beperken tot die gebieden van de stad waar zich de voornaamste problemen voordoen en de overlast het grootst is. De kosten daarvan zijn destijds geraamd op minimaal   25.000,=/jaar waarbij voor uitvoering van deze activiteit er geen extra middelen zijn toegekend aan Stadsbeheer. Stadsbeheer wordt geacht de kosten ervan binnen haar eigen exploitatie te dekken. Dit gaat ten koste van andere activiteiten.

Voor extra inzet op weesfietsen is geen financiële ruimte beschikbaar binnen Stadsbeheer. Als gevolg van het besluit om het kwaliteitsniveau BORG de komende jaren te verlagen en de daaraan gekoppelde reductie van de personele bezetting op de wijkposten zijn mogelijkheden voor eventuele uitbreiding van taken op het gebied van weesfietsen ook niet aanwezig.

Het al dan niet op commerciële basis uitbesteden van deze activiteit wordt – wanneer daaronder verstaan wordt dat dit tegen nul kosten uitbesteed kan worden - niet mogelijk geacht. Het al dan niet zelf danwel door derden op grotere schaal en/of in meer gebieden laten ruimen van weesfietsen dan nu het geval is, zal tot aanzienlijke stijging van de kosten leiden.

Tenslotte is de verwachting dat wanneer het toezicht op en ruimen van weesfietsen uitbesteed zou worden aan derden, dit desondanks het nodige tijdsbeslag zal (blijven) vergen van de gemeente. Ervaring leert dat het verwijderen van weesfietsen een 'gevoelige' activiteit is en tot de nodige klachten leidt. Maar al te vaak komt het voor dat een fiets door een buurtbewoner als weesfiets wordt aangemeld maar waarvan de eigenaar ontstemd is als de fiets geruimd dreigt te worden. Ondanks dat er over de afhandeling van klachten afspraken gemaakt zouden kunnen worden ingeval van uitbesteding (afhandeling daarvan ook uitbesteden), zullen veel bewoners naar verwachting de gemeente blijven aanspreken op het laten verwijderen van een fiets c.q. hun weesfiets.

Afzet van fietsen

Inleiding

In de huidige situatie worden herbruikbare fietsen die na het verstrijken van de bewaartermijn vrijvallen hoofdzakelijk verkocht via/aan Werkpro. Andere marktpartijen hebben op dit moment geen mogelijkheden om herbruikbare fietsen af te nemen van het depot.

Werkpro betaalt voor de fietsen een relatief lage vergoeding (50% regeling). Deze regeling is in 2007 tot stand gekomen omdat de gemeente / Milieudienst – vanwege de inzet die dit vergde en daarmee kosten - het verkoopklaar maken en de verkoop van fietsen niet zelf meer wilde verzorgen. Werkpro is toen gevraagd om bij wijze van proef van een jaar de verkoop van de fietsen voor de gemeente te gaan verzorgen op een eveneens voor kopers beter bereikbare locatie in de binnenstad. De 50% regeling is destijds mede overeengekomen om daarmee Werkpro te compenseren voor het feit dat zij de fietsen moest transporteren van de Duinkerkenstraat naar de Oude Boteringestraat en de verkoophandling zou verzorgen. Na / sinds 2007 is de regeling met Werkpro ongewijzigd gecontinueerd. Werkpro kan op grond van de regeling tegen relatief lage vergoeding een groot aantal fietsen inkopen en deze – al dan niet na reparatie – tegen meeropbrengsten verkopen. Grove inschatting is dat de bruto marge die Werkpro draait op verkoop van fietsen die zij inkoop van het fietsendepot op jaarbasis in de orde van circa € 175.000 belooft⁶. Niet bekend is welke kosten Werkpro moet maken om de fietsen verkoopklaar (vervangende onderdelen, arbeidskosten e.d.) te maken en welke winst Werkpro op deze activiteit maakt.

In 2009 is het fietsendepot aan de Travertijnstraat in gebruik genomen. In 2010 is de capaciteit van het depot uitgebreid, is een loods gebouwd op het terrein en zijn de aan fietsen gerelateerde activiteiten van Stadsbeheer (toen nog Milieudienst) verplaatst van de Duinkerkenstraat naar het depot aan de Travertijnstraat. Werkpro huurt sinds de uitbreiding een deel van de loods op het depot en verricht er zelfstandige aan fietsen gerelateerde activiteiten. De activiteiten zijn begonnen / opgezet als fietsreparatieactiviteiten en werk-/leertrajecten op dat vlak voor cliënten van Werkpro. De afgelopen jaren is de focus van Werkpro op het depot echter meer komen te liggen op het bieden van dagbesteding aan cliënten uit de verslavingszorg. Momenteel bestaan de activiteiten op het depot hoofdzakelijk uit demontage van de fietsen die door de gemeente als schrootfractie bestempeld zijn. Door Werkpro worden ook onderdelen gedemonteerd van de fietsen. Deze worden gebruikt voor reparatie van de fietsen die Werkpro heeft gekocht van de gemeente danwel fietsen die door klanten bij Werkpro elders in de stad ter reparatie zijn aangeboden. Alle fietsen die na de bewaartermijn niet zijn opgehaald door eigenaren vervallen in eigendom aan de gemeente. Dit geldt zowel voor de fietsen die als zodanig kunnen worden verkocht als voor de fietsen die als schroot worden bestempeld. Het is Werkpro toegestaan om de schrootfietsen te gebruiken als 'medium' voor haar dagbestedingsactiviteiten. Er zijn geen afspraken gemaakt over eventuele vergoedingen voor onderdelen die Werkpro demonteert en vervolgens gebruikt voor haar eigen reparatieactiviteiten.

De opbrengsten voor de gemeente uit geruimde en vrijgevallen fietsen belopen circa € 85.000,= / jaar, en zijn grofweg opgebouwd uit:

- ± € 30.000 betaalde boetes (opgehaalde fietsen)
- ± € 5.000 opbrengst schroot
- ± € 5.000 opbrengst van "derdenfietsen" en
- ± € 45.000 opbrengst uit de verkoop van herbruikbare fietsen aan/via Werkpro.

⁶ *Aanname gebaseerd op afname van circa 2.700 fietsen/jaar, waarvan circa 350 hoogwaardige fietsen (inkoop a € 125 gemiddeld, verkoop a € 250 gemiddeld, marge € 125/fiets) + circa 2.350 laagwaardige fietsen (inkoop a € 12,50 gemiddeld, verkoop a € 70 gemiddeld, marge € 57,50/fiets).*

Opties voor de afzet van fietsen

Begin 2013 zijn door lokale fietshandelaren vragen gesteld over de voorkeurspositie die Werkpro heeft in de afzet van fietsen van het depot. Zo kan Werkpro zowel de fietsen tegen lage prijzen inkopen als (kosteloos) gebruik maken van onderdelen t.b.v. reparaties en kan Werkpro daarbij ook gebruik maken van medewerkers die geen / zeer lage loonkosten vergen. Dit zou marktverstorend werken en tot oneerlijke concurrentie leiden op de lokale markt voor verkoop en reparatie van (het goedkopere segment) fietsen.

Naar aanleiding van die vragen is door de toenmalige wethouder toegezegd dat nader bekeken zou worden of de huidige wijze van afzet aanpassing behoeft en welke alternatieven er dan zijn waardoor zo gewenst de bezwaren van de lokale fietshandel weggenomen zouden kunnen worden. Gelet op de financiële situatie van de gemeente en de noodzaak tot het doorvoeren van de nodige bezuinigingsmaatregelen, is voor de gemeente daarbij tevens een vraag of er uit de afzet van fietsen mogelijk meeropbrengsten te behalen vallen.

Voor de afzet van fietsen worden de volgende mogelijkheden voorzien.

Voortzetting huidige regeling / afzet via Werkpro

Een eerste optie is om de huidige wijze van afzet van fietsen – waarbij herbruikbare fietsen met enige waarde aan/via Werkpro afgezet worden - te continueren. De huidige werkwijze heeft voor de gemeente het voordeel dat er één vaste afnemer is voor de fietsen die vrijvallen op het depot. Hierdoor is de gemeente zeker van een relatief vaststaande opbrengst van de vrijgevallen fietsen. Ook vergt het werken met een vaste afnemer relatief weinig inzet van het gemeentelijk personeel op het depot en biedt het de gemeente een garantie dat fietsen die na de bewaartermijn vrijvallen daadwerkelijk afgenomen worden en van het depot afgevoerd worden. Daarbij wordt met de huidige regeling lokaal een zekere dagbesteding, werkgelegenheid en/of werkervaringsplaatsen voor personen op afstand tot de reguliere arbeidsmarkt gegeneerd/in stand gehouden. Nadeel van de huidige regeling is dat de opbrengsten voor de gemeente uit de verkoop van fietsen aan Werkpro relatief laag is. Zo betaalt Werkpro slechts 50% van de marktwaarde van de fietsen.

Eind 2013/begin 2014 is aan een drietal lokale fiets(vak)handelaren gevraagd om partijen fietsen te komen bekijken op het depot zoals die periodiek vrijkomen. Hen is verzocht om een vrijblijvend een indicatie te geven van de marktwaarde van de fietsen en om aan te geven of zij eventueel ook geïnteresseerd zouden zijn in periodieke afname van kavels fietsen. Op basis van de prijsindicaties voor de kavels met laagwaardige maar herbruikbare fietsen die zijn bekeken is de verwachting reël dat de fietsen tegen hogere vergoedingen af depot verkocht zouden kunnen worden. Momenteel betaalt de gemeente Werkpro voor het transporteren en verkoopklaar maken van de fietsen die zij afneemt in feite gemiddeld circa € 12,50 per fiets. Bij verkoop af depot aan handelaren zou deze 'bijdrage' deels kunnen vervallen. Hoewel de betreffende fietsvakhandelaren zelf aan hebben gegeven dergelijke laagwaardige fietsen niet te zullen opkopen, achten zij daar wel interesse voor aanwezig bij marktpartijen die zich meer focussen op het goedkopere fietsensegment. Wel toonden zij interesse in het potentieel afnemen van de kwalitatief hoogwaardiger fietsen.

Om ruimte te bieden aan andere, al dan niet lokale partijen (fietsvakhandel, anders) zou ook overwogen kunnen worden om gedurende het jaar een aantal kavels fietsen beschikbaar te stellen aan andere afnemers dan Werkpro. Dit zou kunnen door aan fietshandelaren per toerbeurt de mogelijkheid te bieden om op kavels te bieden, danwel middels een veiling. Dit geeft tevens zicht op wat feitelijke marktprijzen zijn voor kavels fietsen zoals die vrijvallen op het depot (controle op de vergoedingen die Werkpro de gemeente geeft, zijn de vergoedingen die Werkpro betaalt nog wel marktconform).

Periodiek veilen fietsen (verkoop per opbod)

Alternatief is om de afzet aan/via Werkpro te staken en de fietsen die vrijvallen aan de gemeente periodiek in kavels te gaan verkopen aan daartoe geïnteresseerde partijen. Deze werkwijze wordt ondermeer toegepast door de AFAC Amsterdam. Maandelijks organiseert de AFAC Amsterdam veilingen waarbij kavels van 10-20 fietsen verkocht worden aan de hoogste bidder.

Als variant hierop zou gekozen kunnen worden voor een systeem waarbij fietsen deels aan/via Werkpro verkocht blijven worden en periodiek ook kavels middels veiling aan andere partijen.

Momenteel worden fietsen ingedeeld in fietsen die kwalitatief nog zeer goed zijn (duurdere categorie), 'redelijk' maar verkoopbaar zijn (al dan niet met wat reparatiewerk), zeer slecht zijn (5 euro categorie) en niet meer als fiets te redden zijn (verschroten). Er worden nu dan ook relatief uniforme kwaliteitscategorieën afgezet en als zodanig geprijsd. Door meer gemengde kavels bestaande uit verschillende kwaliteitscategorieën door elkaar heen voor verkoop aan te bieden, kunnen mogelijk meer van de kwalitatief slechte fietsen tegen opbrengst verkocht worden. Of zodoende meer fietsen verkocht kunnen worden en de totale opbrengst hierdoor hoger kan uitvallen is vooralsnog niet duidelijk en zou bij wijze van proef uitgetoet kunnen worden. Daarbij zou ook aandacht geschonken moeten worden aan de hoeveelheid slechte fietsen die na verkoop al zeer snel weer opnieuw op het depot verschijnen (dumping).

Een veilingstelsel voor de afzet van fietsen biedt alle partijen die potentieel interesse hebben in de afname van fietsen van het depot gelijke mogelijkheden. Het komt daarmee tegemoet aan eventuele bezwaren van lokale fietshandelaren tegen de huidige voorkeurspositie van Werkpro. Dit systeem maakt optimaal gebruik van actuele marktprijzen en marktbehoefte. Het vergt echter ook de nodige (extra) inzet voor het organiseren, begeleiden en afhandelen van deze periodieke veilingen. Ook geeft het een risico dat in bepaalde perioden kavels fietsen niet worden afgenomen of tegen lagere opbrengsten worden afgezet.

Op grond van de prijsindicaties die door de lokale vakhandelaren zijn afgegeven is de verwachting dat verkoop op deze wijze meeropbrengsten kan opleveren voor de gemeente. Deze worden geschat op circa € 30.000 - €40.000,-/jaar. Onzeker is hoeveel (extra) inzet een dergelijk veilingstelsel vergt, wat de meerkosten daarvan zullen zijn en hoeveel animo (en van welke partijen) er voor zal zijn. Dit zou echter bij wijze van proef uitgetoet kunnen worden.

Aanbesteden afname fietsen (met social return)

Een derde optie is om de afname van fietsen die vrijvallen aan te besteden. Daarmee bieden we alle marktpartijen die hier serieus en langdurig interesse in hebben de mogelijkheid hierop in te schrijven. Een dergelijke aanbesteding zou moeten leiden tot een / enkele (vaste) afnemers die gedurende een contracttermijn de fietsen tegen (al dan niet vastgestelde minimum) vergoedingen moeten afnemen en afvoeren. Binnen een dergelijke aanbesteding kan als eis / gunningscriterium ingebouwd worden dat inschrijvers moeten aangeven of en zo ja, op welke wijze zij aan social return doen respectievelijk lokaal personen op afstand van de arbeidsmarkt betrekken bij hun activiteiten. Deze werkwijze is/wordt ondermeer gehanteerd door gemeente / AFAC Utrecht.

Op grond van de waarde van de te gunnen overeenkomst zal dit Europees aanbesteed moeten worden.

Of deze werkwijze tot hogere opbrengsten voor de gemeente zal leiden is onzeker en mede afhankelijk van de voorwaarden die de gemeente stelt binnen de aanbesteding. Daarbij kan gedacht worden aan hoe/door wie wordt bijvoorbeeld de prijs bepaald van de af te nemen fietsen (vaste prijzen, minimumprijzen, te bepalen door gemeente/contractpartij), welke activiteiten moeten er lokaal worden uitgevoerd, wat mag een afnemer

wel/niet met de fietsen doen, welke inzet vergt de overeenkomst van de gemeente tijdens de looptijd etc.). De gemeente is hierbij deels afhankelijk van de inschrijvingen van geïnteresseerde partijen. Daarbij vergt een aanbestedingsprocedure zelf de nodige inzet en zal daarmee tot extra indirecte kosten leiden.

Naast voornoemde meer structurele keuzes voor de afzet van fietsen, zijn er aanvullende, kleinere opties waarmee de opbrengsten uit de fietsen die vrijvallen aan de gemeente potentieel te vergroten zijn, zoals:

Verkoop / demontage onderdelen (fietsvakhandel, Werkpro)

De schrootfietsen en 'derden'-fietsen zijn als fiets niet meer verkoopbaar en/of weinig waard maar bevatten soms wel onderdelen die herbruikbaar zijn. Deze onderdelen hebben soms een hogere marktwaarde dan de prijs waarvoor de fiets nu in zijn geheel wordt afgevoerd. Gedacht kan worden aan hoofdzakelijk wielen, frames, zadels, wielnaven, assen e.d..

Dat er een zeker behoefte aan gebruikte onderdelen is blijkt wel uit de demontage van onderdelen door Werkpro op het depot. Demontage en verkoop van herbruikbare onderdelen is momenteel echter geen structurele activiteit (in opdracht van de gemeente) op het depot en vormt tot nog toe geen inkomstenbron voor de gemeente. Momenteel worden onderdelen kosteloos door Werkpro afgenomen en gebruikt bij / voor eigen reparatieactiviteiten. Met Werkpro zou een regeling getroffen kunnen worden dat zij voortaan geacht worden te betalen voor onderdelen die zij demonteren en afnemen van het depot. Hierbij wordt er van uitgegaan dat de fietsen op het depot en dus de onderdelen ervan eigendom zijn van de gemeente. Ook is er van uitgegaan dat de dagbestedingsactiviteiten van Werkpro op het depot uit andere inkomstenbronnen gefinancierd / gedekt worden.

Nagegaan zou kunnen worden onder lokale fietsvakhandel/derden of en zo ja hoe groot en in welke onderdelen interesse bestaat. Optie is om op te geven van de gespecialiseerde medewerker van Stadsbeheer specifieke onderdelen te laten demonteren door Werkpro. Dit zou kunnen op aanvraag van derden. Ook zouden bepaalde onderdelen waar vraag naar is standaard gedemonteerd kunnen worden, opgeslagen en na verloop van tijd als partij verkocht kunnen worden aan geïnteresseerden c.q. de hoogste bieder.

Inschatting is vooralsnog dat demontage en verkoop van onderdelen aan derden op jaarbasis circa € 5.000 euro aan meeropbrengsten kan genereren. Ook dit zou echter als proef uitgeprobeerd kunnen worden.

Verder uitsorteren schrootfractie

Momenteel worden de schrootfietsen gedemonteerd en afgevoerd in twee fracties: banden en een gemengde schrootfractie. Een meeropbrengst in de orde van € 1.000 – € 2.000/jaar kan naar verwachting worden gehaald als de schrootfractie verder gescheiden zou worden in roestvaststaal (RVS), niet roestvast staal en een non-ferro fractie (aluminium e.d.). Dit vergt geen extra handelingen. Wel zouden hiertoe (om diefstal te voorkomen) extra en afsluitbare opslagcontainers geplaatst moeten worden op het depot.

Verkoop duurdere categorie fietsen tegen vaste handlingsfee (Werkpro)

Momenteel wordt ook de categorie hoogwaardiger en duurdere fietsen verkocht aan / via Werkpro. Aan deze fietsen hoeft Werkpro veelal niks / weinig te doen. De marge die voor Werkpro op deze fietsen zit staat dan ook niet in verhouding tot de inspanningen / kosten die Werkpro er aan heeft. Zo wordt bijvoorbeeld een duurdere fiets die door personeel van Stadsbeheer verkoopt is gemaakt en een vastgestelde marktwaarde heeft van € 400, voor € 200 euro aan Werkpro verkocht (50% regeling). Als Werkpro de fiets weet te verkopen voor het bedrag van € 400 houdt ze daar € 200,= aan over. Dit staat niet in verhouding tot de beperkte handelingen die ze daarvoor heeft moeten doen. De gemeente loopt hierbij onnodig opbrengsten mis. Bij voorkeur zou de categorie duurdere fietsen die (nagenoeg) verkoopklaar zijn tegen een vaste handlingsfee verkocht moeten worden aan/via Werkpro. Deze handlingsfee zou in overeenstemming moeten

zijn met de feitelijke kosten die Werkpro maakt voor het transport en verkoop van deze fietsen (en zo nodig verkoopklaar maken van de fiets).

Inschatting is dat dit tussen de € 5 - € 10.000 aan meeropbrengsten kan opleveren voor de gemeente.

Verkoop duurdere categorie fietsen aan lokale vakhandel.

Ook kan worden overwogen om de kwalitatief hoogwaardiger fietsen niet meer aan/via Werkpro te verkopen maar aan (al dan niet geselecteerde) lokale fietshandelaren (bij toerbeurt / per opbod). Naar verwachting zal ook dit tot hogere opbrengsten kunnen leiden dan de huidige regeling met Werkpro. Ook kan hiermee de lokale fietsvakhandel nadrukkelijker betrokken worden bij afname van fietsen van het depot.

Wijziging afzet: consequenties Werkpro

De afzet/verkoop van fietsen is in 2007 overgedaan aan Werkpro. Het betrof een proef van een jaar waarvoor een overeenkomst met Werkpro is gesloten. De overeenkomst is na de proefperiode stilzwijgend verlengd. De overeenkomst kent een bepaling dat de overeenkomst na dat jaar niet automatisch verlengd zou worden. In die zin zou het de gemeente vrij staan om de bestaande regeling met Werkpro te beëindigen. Omdat de regeling echter stilzwijgend sinds 2007 door beide partijen in stand gehouden is, kan Werkpro aanspraak maken op voortzetting van de regeling danwel op zijn minst op vroegtijdig overleg over en een redelijke termijn voor beëindiging van de regeling.

In alle gevallen waarin besloten wordt tot een wijziging in de afzet van fietsen zal dit consequenties hebben voor en leiden tot een verlaging van de omzet/winst bij Werkpro Stallingen. De bestaande regeling voor inkoop en afzet van fietsen draagt in belangrijke mate bij aan de exploitatie van het onderdeel Stallingen van Werkpro. Als besloten zou worden de fietsen niet meer aan / via Werkpro te verkopen, dan kan / zal er een wezenlijk gat in de exploitatie van Stallingen vallen en kunnen werkplekken die met deze activiteiten gepaard gaan binnen Werkpro komen te vervallen. Mogelijk komen ook andere maatschappelijke activiteiten / diensten van Werkpro / Stallingen in gevaar.

Daarbij is het de vraag wat er voor de gemeente te winnen valt met een meer structurele wijziging van de afzet van fietsen. De verwachting is dat er meeropbrengsten te behalen vallen voor de gemeente maar deze zijn onzeker en tevens relatief beperkt te noemen. Het is de vraag of de voordelen /- meeropbrengsten van een alternatieve afzet opwegen tegen hetgeen daardoor verloren gaat.

Wel moet erkend worden dat Werkpro een voorkeurspositie geniet als het gaat om de afname en verkoop van fietsen. Ook bij behoud van de bestaande wijze van afzet via Werkpro zijn er beperkte mogelijkheden om de opbrengsten voor de gemeente te verhogen en mogelijkheden om de lokale fietshandel iets nadrukkelijker te betrekken bij afname van fietsen die vrijvallen.

In ruil voor de voorkeurspositie die Werkpro geniet zou ook met Werkpro gesproken kunnen worden over mogelijkheden voor het (kosteloos) verrichten van additionele diensten voor de gemeente.

Conclusies en aanbevelingen

Uitbesteden fietsenbeheer

Omdat uitbesteding van het totale fietsenbeheer financieel geen voordelen blijkt op te leveren en er de nodige risico's voorzien worden van uitbesteding is het advies om hier niet toe over te gaan. Uitbesteding van de bestaande activiteiten van Stadsbeheer zal leiden tot frictiekosten en een verminderde mogelijkheid om vast personeel duurzaam inzetbaar te houden. Daarbij is de gemeente is primair verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Uitvoering van het toezicht en de handhaving op foutief/te lang geparkeerde fietsen door onafhankelijk gemeentelijk personeel vormt een (belangrijke) waarborg dat te allen tijde die fietsen geruimd worden die ook daadwerkelijk geruimd behoren te worden en er geen fietsen oneigenlijk verwijderd uit de openbare ruimte.

Overigens zijn in de huidige situatie – uit oogpunt van kostenbeheersing – al de nodige taken op het gebied van fietsenbeheer uitbesteed (aan Werkpro).

Uitbesteden en uitbreiding ruimen weesfietsen

Het op commerciële basis uitbesteden van het ruimen van oude fietsen in de hele stad wordt niet haalbaar geacht. Het toezicht en ruimen van weesfietsen is een arbeidsintensieve en daardoor kostbare activiteit. De opbrengsten uit geruimde weesfietsen zijn verwaarloosbaar en kunnen de kosten die hiermee gepaard gaan in geen enkele mate dekken.

Afzet van fietsen

Op grond van een in 2007 overeengekomen regeling worden herbruikbare fietsen die vrijvallen op het gemeentelijk fietsendepot, hoofdzakelijk verkocht via/aan Werkpro. Andere partijen, waaronder lokale fietshandelaren hebben geen mogelijkheid om fietsen af te nemen. Werkpro neemt de fietsen momenteel tegen relatief lage vergoedingen van de gemeente af.

Alternatieve methoden om de fietsen die vrijvallen af te zetten en daarmee inkomsten voor de gemeente te genereren zijn veiling van kavels fietsen aan daartoe geïnteresseerden en/of het (Europees) aanbesteden van de afname van vrijkomende fietsen. In het geval van aanbesteding zouden eisen gesteld worden aan de mate van social return / lokale inzet van personen op afstand van de arbeidsmarkt.

De verwachting is dat door wijziging van de afzet van fietsen meeropbrengsten te behalen zijn uit de afzet van fietsen. Dit kan in meer of mindere mate consequenties hebben voor de exploitatie van Werkpro Stallingen en mogelijk in breder verband voor Werkpro.

Voorgesteld wordt om het komende jaar een proef te houden met het veilen van een aantal kavels fietsen aan daartoe geïnteresseerde partijen. Deze proef moet beter zicht geven in de potentieel te behalen opbrengsten uit fietsen, de behoefte onder lokale fietshandel aan fietsen van het depot alsook de extra inzet die een dergelijk afzetsysteem zou vergen.

Bijlage 1 Rol- & taakverdeling huidige situatie

In navolgend overzicht is schematisch aangeven welke partijen in de huidige situatie welke taken vervullen.

Activiteit	ROEZ Parkeer- bedrijf	Stadsbeheer			Werkpro Stallingen	Toelichting
		Fietsploeg	Fietsdepot	Wijkpost		
Algemeen						
Beleidsvoorbereiding t.a.v. fietsparkeren	✓					
Voorzieningen t.a.v. fietsparkeren	✓					O.a. eigenaar/beheerder fietsdepot
Toezicht & handhaving						
Toezicht fietsparkeren in Stadsbalkon					✓	In opdracht van Parkeerbedrijf (overeenkomst Stallingen)
Toezicht fietsparkeren in aangewezen gebieden		✓				Stationsgebied, Europapark, Kemkensberg
Ruimen fietsen in aangewezen gebieden		✓				
Ruimen fietsen tijdens evenementen		✓				
Ruimen fietsen op last politie		✓				
Ruimen fietsen tijdens herinrichting		✓				
Toezicht op weesfietsen				✓		Alleen in aangewezen postcodegebieden
Ruimen weesfietsen				✓		Alleen in aangewezen postcodegebieden
Transport geruimde fietsen naar fietsdepot		✓				
Beheer en afzet fietsen						
Registratie / In rekken plaatsen Inkomende fietsen					✓	In opdracht van Parkeerbedrijf (overeenkomst 2013 t/m 2015). Begeleiding eigenaren die fiets komen ophalen.
Bemensing loket fietsdepot					✓	
Controle ingekomen fietsen op diefstal			✓			
Afstemming met politie, verzekeringsmij			✓			
Algehele coördinatie op fietsdepot			✓			
Indeling vrijvallende fietsen in categorieën			✓			Bewaartermijn fietsen, wijze verkoop/afzet fietsen
Beprijzing te verkopen fietsen			✓			
Overleg/afstemming met afnemers fietsen			✓			
Begeleiding eigenaren gestolen fietsen			✓			
Administratie afzet fietsen			✓			
Reparatie/onderhoud gemeente fietsen			✓			
Reparatie cat. 4 fietsen			✓			Mits tijd beschikbaar